

Stadhuis
Coolsingel 40
3011 AD Rotterdam
Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

2
M99-431

Aan de betrokkenen
bij de Cultuurplanprocedure
2001-2004

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

uw kenmerk

telefoon

(010) 417 20 37

ons kenmerk

uw brief van

fax

S&CZ

(010) 2131623

betreft

datum

Uitgangspunten Cultuurnota 2001-2004

EEN STAD MET VEEL CULTUREN; EEN STAD MET VEEL CULTUUR

Het is met genoegen, dat wij u hierbij onze uitgangspunten aanbieden voor het Cultuurplan 2001-2004. Deze vormen de richting, waarin het kunstbeleid zich in de periode 2001-2004 in onze ogen dient te ontwikkelen. Deze brief vormt het beginpunt van de voorbereidingen van het vierde Cultuurplan en geeft wat ons betreft het kader waarbinnen de beleidsplannen 2001-2004 van de Rotterdamse kunstinstellingen dienen te worden beoordeeld.

Inleiding

De komende Cultuurplanperiode is voor Rotterdam een bijzondere. In 2001 immers is Rotterdam Culturele Hoofdstad van Europa en dat heeft niet alleen betekenis voor de kunstuitingen waarvan we in dat jaar zullen kunnen kennismaken, maar naar verwachting ook voor het beleid in de jaren daarna. De Stad is het kernthema van 2001 en in het bijzonder de vele gedaanten die de stad kan aannemen; de vele vormen, waarin zij zich vertoont. Meer en meer wordt Rotterdam een smeltkroes van culturen. De vele bewoners van de stad uit andere herkomstlanden dragen ertoe bij dat de stad kleurrijker wordt. Maar zij niet alleen. De diversiteit aan culturen is ook een gevolg van de verjonging van de stad. Jongeren met hun eigen, verschillende cultuuruitingen dragen eveneens in hoge mate bij aan de veelkleurigheid van het stedelijke leven. In de komende Cultuurplanperiode dient naar onze mening dan ook de nadruk te liggen op het realiseren van een cultureel klimaat, waarin die vele culturen zich herkennen en waaraan zij in grote mate deelnemen. Rotterdam Culturele Hoofdstad 2001 zal daaraan met haar programma een grote impuls kunnen geven en het ligt in onze bedoeling via het Cultuurplan 2001-2004 die lijn verder door te trekken.

Rotterdam

Wilt u bij beantwoording datum en kenmerk vermelden

In navolging van het Rijk stellen wij voor met ingang van heden niet langer te spreken van Kunstenplan, maar van Cultuurplan en ook in de begripsomschrijving aan te sluiten bij de definitie die de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen met betrekking tot kunst en cultuur hanteert. In zijn uitgangspuntenbrief "Cultuur als confrontatie" gebruikt de staatssecretaris het begrip cultuur in de betekenis van "producten van intellectuele en vooral artistieke activiteit". Daarbinnen nemen de kunsten en het erfgoed een bijzondere positie in. In de wet op het specifiek cultuurbeleid worden deze aangeduid als cultuur in specifieke zin. Waar in de uitgangspuntenbrief van de staatssecretaris gesproken wordt over cultuurparticipatie, cultuureducatie en dergelijke hebben deze begrippen betrekking op cultuur in specifieke zin, de kunsten en het erfgoed. Wij kunnen ons in deze onderscheiding van begrippen goed vinden.

In de beleidsbrief aan de gemeenteraad over het Kunstenplan 1997-2000 kwamen wij samengevat tot de volgende conclusies over het te voeren kunstbeleid in de jaren 1997-2000:

1. belangrijker dan ooit is het om veel aandacht te (blijven) besteden aan cultuureducatie; blijvend moeten pogingen worden gedaan zoveel mogelijk mensen uit alle lagen van de bevolking in contact te brengen met kunst en cultuur;
2. de groei van bestaande instellingen dient te worden afgewogen tegenover de kansen die nieuwe, niet gevestigde initiatieven en voorzieningen moeten krijgen; daar zijn soms nieuwe accommodaties voor nodig of moeten bestaande voor worden verbouwd; er is geen zwart-wit tegenstelling tussen een beleidsmatige keuze voor investeren versus een keuze voor exploitatie;
3. de positie van kunstenaars dient te worden versterkt en tegelijkertijd dient de overhead zoveel mogelijk te worden teruggedrongen; een investering in kunstenaars, hun uitvoeringspraktijk en hun sociale en maatschappelijke positie verdient nadruk;
4. kunstbeleid is stedelijk ontwikkelingsbeleid; een goede kunstsector is van wezenlijke betekenis voor de positie van de stad; een internationaal georiënteerde stad als Rotterdam moet ook die dimensies in het kunstbeleid benadrukken, moet zorgen dat kunstinstellingen een rol kunnen blijven spelen in het vestigingsbeleid en moet ook zorgen dat de kunsten ingebed zijn in de sociale en demografische processen van de stad;

Deze conclusies hebben naar onze mening nog steeds geldingskracht. Het ligt dan ook in onze bedoeling het beleid, zoals dat in de afgelopen jaren vorm heeft gekregen, en de koers die vier jaar geleden is ingezet verder door te zetten. Niettemin willen wij daarin wel een aantal accentverschuivingen aanbrengen. Deze liggen dan vooral op de hiervoor aangegeven terreinen van de culturele diversiteit in de brede zin van het woord.

Op de drempel van de 21ste eeuw worden wij immers geconfronteerd met een aantal ontwikkelingen in het kunstenveld, die ons plaatsen voor een aantal fundamentele kwesties. De grote groei van het aantal inwoners van Rotterdam, dat van allochtone afkomst is, de veranderende en in ieder geval gedurende een aantal jaren afnemende belangstelling van vooral jongeren voor de traditionele kunsten, de vervagende grenzen tussen populaire en traditionele kunstuitingen en de veranderende relatie tussen kunstinstellingen, overheden en markt roepen vragen op, die vooralsnog leiden tot diepgaande discussies en zeer uiteenlopende standpunten. In het navolgende zullen wij u de vragen, die naar onze mening in dit verband aan de orde zijn, voorleggen. Daarbij zullen vanzelfsprekend onze visie en

de uitgangspunten voor het op deze thema's te voeren beleid aan de orde komen. Tot slot van onze uitgangspuntenbrief zullen wij deze bovendien trachten te vertalen naar een aantal concrete acties en maatregelen, die uiteraard gelet op de dynamiek van de sector in de praktijk niet limitatief zullen blijken te zijn.

Voorafgaand aan de opstelling van onze uitgangspuntenbrief heeft hoofd Culturele Zaken de Rotterdamse Kunststichting namens ons verzocht op basis van het staande kunst- en cultuurbeleid advies uit te brengen over de beleidsuitgangspunten en gewenste (toekomstige) culturele activiteiten voor de periode 2001-2004.

Speciale aandacht is daarbij gevraagd voor

- de vervagende grenzen tussen traditionele en populaire cultuurproducten, de mogelijke consequenties daarvan voor de inrichting van en activiteiten in de kunstsector en de vraag of samenwerking met andere beleidssectoren bij de ontwikkeling van nieuwe beleidsrichtingen gewenst is;
- de mogelijkheden nieuwe doelgroepen, zoals jongeren en allochtonen, het beste te bereiken en wat de betekenis van deze nieuwe doelgroepen is voor het kunst- en culturaanbod;
- de doelmatigheid binnen de kunstsector, de toepassing van het profijtbeginsel, de publiek-private samenwerkingsmogelijkheden, marketingaspecten en specifieke aandachtspunten binnen disciplines en/of het huidige voorzieningenniveau in Rotterdam

Bovendien is de Rotterdamse Kunststichting gevraagd daarbij het vigerende collegeprogramma en de verschillende relevante uitvoeringsprogramma's te betrekken, in het bijzonder de positie van cultuur in relatie tot de stedelijke ontwikkeling in fysieke zin en de in gang gezette ontwikkeling van een stedelijke visie in het kader van het Grote Steden Beleid, alsmede de visie van de staatssecretaris van Cultuur, zoals neergelegd in zijn brief aan de Tweede Kamer bij aanvang van zijn ambtsperiode.

Inmiddels heeft de Rotterdamse Kunststichting haar advies uitgebracht. Het advies "Kunst voor Rotterdammers" vormt de weerslag van "diepgaande discussies over de fundamentele van de kunstenplansystematiek en de overheidstaak in relatie tot de noden en wensen in de kunstensector, zowel wat betreft het kunstaanbod als wat betreft de vraag en de samenhang daartussen". Daarbij kwamen ook aan de orde "de aandacht voor de kunst die op eigen kracht en zonder overheidssubsidie functioneert" en "de verschillende publieken die er in de stad te onderscheiden zijn met elk hun eigen culturele preferenties".

Het advies van de Rotterdamse Kunststichting heeft u inmiddels separaat ontvangen. Een aantal aanbevelingen van de RKS is in het navolgende verwerkt.

De systematiek van de Cultuurnota

Het is inmiddels al weer ruim tien jaar geleden, dat de Rijksoverheid bedacht, dat het goed zou zijn eenmaal per vier jaar een integrale afweging te maken van alle kunstsubsidies die in ons land worden verstrekt.

Deze systematiek heeft als voordeel, dat gesubsidieerde instellingen en kunstenaars in theorie ongestoord door jaarlijkse subsidieronden vier jaar lang kunnen werken, waarna de balans wordt opgemaakt en opnieuw prioriteiten en posterioriteiten kunnen worden bepaald. Iedere vier jaar kan een breed debat gevoerd worden over de kunsten in ons land: gevestigde belangen moeten zich meten met nieuwe ontwikkelingen en ruimte kan worden gemaakt voor vernieuwing.

Er zijn echter ook bezwaren: budgetten liggen voor vier jaar vast en er zijn weinig mogelijkheden om tussentijds ingrijpende koerswijzigingen in te zetten. Waar de dynamiek van de kunst zich niet laat inperken door een vastgelegd ritme van vier jaar, leidt dat soms tot knelpunten en gevoelens van onmacht. Bovendien is de doorlooptijd van de besluitvorming zo lang, dat instellingen al ver voor de periode van vier jaar afloopt hun plannen voor een nieuwe termijn moeten formuleren en dat ze geacht worden zodanige reserveringen te doen, dat bij eventuele beëindiging van hun subsidie financiële verplichtingen (bijv. jegens personeel) nog kunnen worden nagekomen; een situatie die in sommige gevallen het artistieke proces danig in de weg kan zitten.

Daar staat tegenover dat de Cultuurnotasystematiek een kader biedt, waarbinnen alle betrokkenen (kunstenaars, instellingen en overheden) in ieder geval eens in de vier jaar met elkaar in discussie (moeten) gaan over het gevoerde en te voeren beleid. Getracht moet worden deze verworvenheid van de overigens tamelijk rigide systematiek te handhaven en tegelijkertijd mogelijkheden te vinden voor een – zekere – flexibiliteit in de subsidiebudgetten, enerzijds om interessante nieuwe, onverwachte initiatieven te kunnen honoreren, anderzijds om in te kunnen grijpen, als een instelling tussentijds een niet afgesproken richting ingaat.

In haar advies "Kunst voor Rotterdammers" stelt de Rotterdamse Kunststichting, dat het huidige kunst- en cultuurbeleid een nogal sterk regulerend karakter kent en niet goed aansluit bij de grote-stadscultuur, waarin kunstinstellingen zich continu dienen aan te passen aan de maatschappelijke, technologische en intrinsieke ontwikkelingen. De ontwikkelingen in de stad maken in die opvatting duidelijk, dat de reikwijdte en de kwaliteit van het culturele leven veel verder gaan dan wat de overheid financiert. De overheid zou zich in die visie moeten beperken tot enkele beleidsprioriteiten en een partnerschap moeten aangaan met de instellingen voor het realiseren daarvan. De cyclus van het beoordelen van budgetten zou daarbij moeten variëren: lange termijnen voor het structurele deel en korte termijnen voor programmering en productie. De overheid concentreert zich op die manier op het faciliteren van processen.

Wij delen die opvatting niet. De betrokkenheid van de overheid bij kunst en de (financiële) middelen die hij daarvoor beschikbaar stelt kennen per definitie een andere achtergrond en argumentatie dan voor private partners van kunstinstellingen geldt. Met haar subsidiëring van kunstinstellingen ondersteunt de overheid in de eerste plaats het artistieke proces, waar marktwerking onvoldoende in staat is om kunstuitingen zelfstandig bestaansrecht te laten hebben. Daarnaast echter heeft de overheid een maatschappelijke functie en doelstellingen die hij tracht met gemeenschapsmiddelen te realiseren. De allocatie van middelen voor het realiseren van die doelstellingen heeft plaats volgens een democratisch proces en het spreekt naar onze mening voor zich, dat ook kunstinstellingen aan dat proces zijn onderworpen.

De praktijk wijst bovendien uit, dat er van jaar tot jaar relevante exogene ontwikkelingen kunnen zijn voor de instellingen die financiële knelpunten opleveren (Arbovoorschriften, Arbeidstijdenwet en leenrecht zijn daarvan slechts enkele voorbeelden). Hoewel het verschijnsel uiteraard dient te worden beteugeld, dient er rekening mee te worden gehouden, dat actuele elementen in de begrotingscyclus binnen kunnen sluipen.

Het zal ontegenzeggelijk niet zo zijn, dat kunstinstellingen die een structurele betekenis hebben voor het culturele klimaat en de infrastructuur iedere vier jaar het

risico lopen, dat hun financiële positie wordt ondergraven. Dat ontslaat hen echter niet van de plicht elke vier jaar opnieuw hun beleidsinzet opnieuw te bepalen.

De Cultuurnotasystematiek is, zoals aangegeven, een inmiddels in wetgeving vastgelegd initiatief van het Rijk. Alle kunstenaars en instellingen, die in aanmerking willen komen voor een meerjarige dan wel structurele subsidie van het Rijk moeten eenmaal per vier jaar een beleidsplan indienen bij de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Het Rijk beoordeelt mede op basis van een advies van de Raad voor Cultuur welke instellingen voor subsidiëring in aanmerking komen. Vervolgens hebben onderhandelingen plaats met de lagere overheden over gezamenlijke subsidie- en beleidsverantwoordelijkheden, die worden vastgelegd in een convenant per gebied c.q. stad.

Aangezien een aantal van de in Rotterdam gevestigde kunstinstellingen door zowel Rijk als Rotterdam gesubsidieerd wordt, dienen de door hen bij het Rijk ingediende beleidsplannen eveneens beoordeeld te worden door de gemeente. Zij worden daarom geacht hun plannen tegelijkertijd in te dienen bij het gemeentebestuur. Dat geldt ook voor nieuwe initiatieven die in aanmerking willen komen voor een meerjarige subsidie van Rijk én Rotterdam of alleen Rotterdam.

De instellingen die alleen door Rotterdam gesubsidieerd worden en derhalve geen beleidsplan behoeven in te dienen bij het Rijk, zouden vanuit de landelijke systematiek bezien dus in principe geen beleidsplan in hoeven te dienen voor 2001-2004. In de afgelopen kunstplanprocedures heeft Rotterdam dat standpunt ook gehuldigd. Tenzij zij uiteraard beleidswijzigingen of -intensiveringen in die periode willen doorvoeren, hetgeen natuurlijk geldt voor elke periode, waarin zij veranderingen willen.

Wij willen daar met ingang van de komende Cultuurplanprocedure wijziging in aanbrengen. Naar onze mening dienen – om een integrale afweging van alle beleidsplannen mogelijk te maken en een evenwichtig gemeentelijk cultuurbeleid te kunnen uitvoeren – ook de instellingen die alleen door de gemeente Rotterdam gefinancierd worden een beleidsplan 2001-2004 in te dienen. Een uitzondering willen wij daarbij overigens maken voor die instellingen die onlangs een bedrijfsplan ter besluitvorming aan het gemeentebestuur hebben voorgelegd c.q. dat binnenkort zullen doen. Hun bedrijfsplan kan dan worden aangemerkt als het bedoelde beleidsplan. Voor de Cultuurplanperiode 2005-2008 zou dan wel getracht moeten worden in de bedrijfsplansystematiek, zoals wij die in het kader van Planning & Control kennen, zoveel als mogelijk aan te sluiten bij de Cultuurnotaritiek.

Populaire cultuur tegenover traditionele kunsten

In de discussies over kunst- en cultuurbeleid doet zich steeds weer de vraag voor, of de overheid zich meer/ook moet richten op de populaire cultuur als tegenhanger van de gevestigde/traditionele (meestal ook gesubsidieerde) cultuuruitingen. Onduidelijk blijft daarin echter vaak, wat precies verstaan moet worden onder populaire en onder traditionele cultuur. Populaire cultuur kenmerkt zich in de meeste benaderingen door een breed en soms groot publiek, door laagdrempeligheid/gemakkelijke toegankelijkheid, vaak door gebruik van nieuwe media, door marktgerichtheid en in veel gevallen door het ontbreken van subsidies. Maar populaire cultuur hoeft geen synoniem te zijn voor (commerciële) massacultuur, zoals traditionele kunst- en cultuur niet synoniem is aan (niet-commerciële) elitekunst. Een cultuurproduct kan een bepaalde kwaliteit en

culturele waarde bevatten op grond van verschillende criteria met een uiteenlopend publieksbereik. Zo is het opvallend dat het publiek in groten getale op het artistiek hoogwaardige International Film Festival afkomt en de belangstelling ervoor nog steeds groeit. Musicals en cabaret kunnen met evenveel geldingskracht gerekend worden tot de populaire cultuur (breed publiek en in veel gevallen niet rechtstreeks gesubsidieerd) als tot de traditionele (immers voortkomend uit en steunend op de theatertradities).

Onze conclusie is dan ook, dat de grenzen tussen populaire en traditionele kunst onhelder zijn c.q. vervagen.

Ervaring en onderzoek leren, dat de belangstelling van jongeren zich meer richt op hedendaagse populaire cultuur dan op traditionele cultuuruitingen. Jongeren blijven bovendien ook tot op latere leeftijd georiënteerd op de populaire cultuur, aldus het Sociaal en Cultureel Planbureau. Als gevolg hiervan vergrijst het publiek voor de traditionele (westerse) cultuur en zal naar verwachting de belangstelling voor en het bezoek aan de traditionele cultuuruitingen afnemen. De huidige generatie groeit niet vanzelfsprekend op tot deelnemer aan deze cultuuruitingen.

Maar is het ook terecht, dat de belangstelling van jongeren voor de meer populaire cultuur zoals o.a. popmuziek en film als een bedreiging voor toekomstige cultuurdeelname wordt gezien en als een belemmering voor de dynamiek van het culturele aanbod? Men zou ook kunnen zeggen, dat de traditionele cultuur een vernieuwing kan ondergaan door middel van het gebruik van nieuwe technieken en/of een andere verdeling in programmering zoals bijvoorbeeld binnen de klassieke muziek. En binnen de populaire cultuuruitingen worden wellicht producten gemaakt die op de langere termijn (of zelfs nu al) als traditioneel beschouwd kunnen worden.

Wellicht bieden de (vervagende) grenzen tussen populaire en traditionele cultuur wel ongekende mogelijkheden om de doelstelling van publieksverbreding te realiseren. Een grotere wisselwerking tussen beide zou de dynamiek in het huidige kunst- en cultuuraanbod kunnen vergroten.

Samengevat raken bovenstaande vragen zowel de vraag- als aanbodzijde. Hierbinnen moeten we bepalen wat we in het kunst- en cultuurbegrip willen onderbrengen, hoe de belangstelling voor kunst- en cultuur in zijn algemeenheid kan worden vergroot en op welke wijze binnen het kunst- en cultuuraanbod ruimte gegeven kan worden aan nieuwe ontwikkelingen en wensen van specifieke bevolkingsgroepen.

Wij achten het van groot belang dat de kunstinstellingen ook in de komende jaren en in verhevigde mate de binding met de nieuwe generaties en nieuwe publieksgroepen blijven zoeken. Dat betekent niet per definitie dat de instellingen die zich op dat terrein bewegen (meer) aandacht moeten besteden aan populaire cultuurvormen c.q. niet-westerse cultuuruitingen. Ook de inzet van marketingtechnieken zou een effectief middel kunnen zijn

In jongeren dient naar onze mening op ten minste twee manieren geïnvesteerd te worden. Enerzijds dienen jongeren meer en beter bekend te raken met het (traditionele) kunst- en cultuuraanbod; cultuureducatie kan daarvoor het geëigende middel zijn. Daarnaast dient meer ruimte te worden gegeven aan nieuwe cultuurmakers; die door middel van o.a. de toepassing van nieuwe multimediale

technieken aansluiten bij de belangstelling van jongeren en bovendien een vernieuwing van het aanbod kunnen bewerkstelligen die jongeren aanspreekt.

Voor wat betreft de verbreding van de overige publieksgroepen met in het bijzonder publiek van allochtone afkomst dienen instellingen er naar te streven hun aanbod meer toe te snijden op die groepen. Gebruik maken van programmaraden, ambassadeurs en scouts kan daarbij een hulpmiddel zijn, maar wij kunnen ons evenzeer voorstellen, dat instellingen tevens zoeken naar programmering die aansluit bij de herkomst van de bedoelde bevolkingsgroepen. Differentiatie zal daarbij een sleutelwoord moeten zijn, zowel voor wat betreft de te onderscheiden kunstinstellingen, als voor wat betreft de verschillende bevolkingsgroepen. Niet iedere kunstinstelling mag gezien de doelstelling in dezelfde mate in staat worden geacht publiek van allochtone afkomst te bereiken. En de etnisch verschillende bevolkingsgroepen zullen een verschillende benadering en gedifferentieerd aanbod vragen.

In de benadering van de niet-westerse kunst en cultuur zou het overigens geen slechte gedachte zijn om terug te gaan naar de bronnen. Zoals in de Renaissance er een oriëntatie ontstond op de Griekse beschaving, zo zou nu aandacht kunnen worden gevraagd voor de raakvlakken in de bronnen van de westerse en niet-westerse beschavingstradities. In dat verband dienen wij er ons van bewust te zijn, dat ook onze westerse cultuur een smeltkroes is van culturele uitdrukkingvormen, normen en waarden. Immers, diezelfde Griekse beschaving, maar ook de Romeinse, Germaanse en zelfs Afrikaanse en Oosterse culturen hebben hun invloed gehad op wat wij nu de westerse cultuur noemen. Cultuur is een dynamisch gegeven en de niet-westerse culturen zullen zonder enige twijfel hun invloed hebben op ons westerse cultuuraanbod. Omgekeerd zal onze westerse cultuur ook haar invloed hebben op niet-westerse cultuuruitingen. Die beweging in de westerse en in ons land aanwezige niet-westerse cultuur zou naar onze mening meer dan thans het geval is tot uitdrukking moeten komen in het aanbod van de kunstinstellingen.

De Rotterdamse Kunststichting adviseert in dit verband geen generieke maatregelen te stellen, maar de aandacht voor politiek en beleidsmatig wenselijke ontwikkelingen bij de kunstinstellingen te stimuleren. Instellingen dienen in de ogen van de RKS zelf te bepalen "in hoeverre en op welke wijze zij willen voldoen aan welke aspecten van nieuw beleid, in relatie tot hun oorspronkelijke, politiek geaccordeerde doelstelling". In samenhang daarmee zouden overheid en instellingen een partnerschap moeten aangaan en "gezamenlijk nagaan of de realisatie van de gestelde doelen dichterbij komt". Wij delen die opvatting slechts gedeeltelijk, namelijk voor wat betreft het uitgangspunt dat niet iedere instelling in dezelfde mate aan de doelstelling van publieksverbreding zal kunnen voldoen. Gelet echter op enerzijds de ontwikkelingen op het gebied van de cultuureducatie sinds de invoering van de motie-Kuijper en het project Cultuur en School en anderzijds de stand van zaken op het gebied van de ontwikkeling van activiteiten voor allochtone bevolkingsgroepen zijn wij er niet van overtuigd, dat wij kunnen volstaan met een liaison, zoals door de RKS wordt voorgestaan. Dat wil overigens niet zeggen, dat wij voorstander zijn van generieke maatregelen. In zijn recente nota schiet de staatssecretaris van OC&W met zijn 3%-maatregel onzes inziens door, net als zijn voorganger dat op het punt van de Nederlandse gecomponeerde

muziek deed. Zoveel mogelijk maatwerk per instelling is vooralsnog het uitgangspunt.

Daarom verwachten wij dat de kunstinstellingen in aansluiting op de uitkomsten van de discussie in de sector over het multicultureel kunstbeleid in hun beleidsplannen of aanvullingen daarop zeer expliciet het voorgenomen beleid op dit punt verwoorden. Een en ander zal dan in relatie tot de toe te kennen subsidie tot meerjarige beleids- en productafspraken kunnen leiden.

Eén specifiek aspect van de traditionele cultuur kan ten slotte niet ongenoemd blijven: het behoud van het cultureel erfgoed. Het historisch besef is immers de voorwaarde om enerzijds de ontwikkeling en vormgeving van nieuwe ideeën verder te kunnen realiseren en anderzijds deze nieuwe ontwikkelingen op waarde te kunnen schatten. Dat betekent enerzijds, dat wij zorgvuldig moeten omgaan met wat we hebben, maar anderzijds ook, dat we een goed gebruik moeten maken van het culturele vermogen, waarover we beschikken. Daarbij past ook de aandacht voor het culturele erfgoed van hen die inmiddels deel uitmaken van onze samenleving, maar daaruit niet afkomstig zijn.

Waar nodig zal aan het behoud van het cultureel erfgoed dan ook versterking en speciale aandacht moeten worden gegeven. Daarbij dient overigens wel continu de vraag te worden gesteld hoever we gaan in het bewaren ervan.

En waar mogelijk zal dit cultureel erfgoed voor een zo breed mogelijk publiek op een zo aansprekend mogelijke manier toegankelijk moeten worden gemaakt. Verdere en versnelde digitalisering van de collectie kan hierbij een hulpmiddel zijn.

Veranderende samenstelling bevolking en culturele diversiteit

Rotterdam is een multiculturele stad en kent een zeer diverse bevolkingssamenstelling met circa 160 verschillende nationaliteiten. Veel van de etnische groepen blijken niet aan het huidige (westers georiënteerde) aanbod van de kunstinstellingen deel te nemen. Kunst wordt in veel gevallen beleefd binnen een andere context, zoals religie, trouw- en feestpartijen.

Het niet deelnemen van deze groepen heeft echter niet alleen te maken met andere opvattingen over cultuur en de functie van kunst in het maatschappelijke leven. Inkomens- en opleidingsniveau blijken toch nog altijd - zowel onder allochtonen als autochtonen - de belangrijkste factoren te zijn voor het deelnemen aan het reguliere aanbod van de kunstinstellingen. Om participatie te bevorderen zal dus enerzijds de sociaal-economische positie moeten verbeteren - hetgeen buiten de directe invloedssfeer van de kunstsector ligt -, anderzijds zullen de kunstinstellingen meer aansluiting moeten vinden bij belangstelling en referentiekaders van andere bevolkingsgroepen dan het huidige publiek, zowel wat betreft allochtonen als wat betreft autochtonen. Een meer vraaggeoriënteerd aanbod kan hier mogelijk een bijdrage aan leveren.

Dit wil niet per definitie zeggen dat alle kunstinstellingen zich op dezelfde wijze op alle doelgroepen moeten richten en het kwaliteitscriterium op een gelijke wijze moeten hanteren. Het betekent wel dat afhankelijk van het product de mogelijkheden voor een breder publieksbereik uit allochtone bevolkingsgroepen moeten worden onderzocht en toegepast. Aan de verschillende bevolkingsgroepen zouden in principe mogelijkheden moeten worden geboden om datgene te bezoeken waarin men op cultureel gebied geïnteresseerd is en/of actief deel te nemen aan cultuuruitingen die aansluiten bij de eigen interesse.

In het verlengde van de gevoerde discussie over het multicultureel kunstbeleid is de vraag op welke wijze concreet vorm gegeven kan worden aan de verschillende culturele preferenties van verschillende bevolkingsgroepen, of hiervoor speciale marketingplannen nodig zijn en of er wellicht zelfs een aparte voorziening nodig is. Wij gaan er voorsnog vanuit, dat de bestaande kunstinstellingen in staat zijn om te voorzien in een groot deel van de onder allochtone bevolkingsgroepen levende culturele vraag. Een uitzondering vormt wellicht de behoefte aan een multicultureel centrum, dat in het bijzonder ruimte kan bieden aan niet-westerse cultuuruitingen, waarvoor de bestaande podia minder geëigend blijken te zijn.

Uiterlijk begin 2000 zullen ter zake op basis van een systematische, inhoudelijke discussie en op basis van een haalbaarheidsonderzoek conclusies moeten worden getrokken, teneinde tijdig de beleidsinzet te kunnen bepalen voor de gesprekken met de staatssecretaris over het te sluiten cultuurconvenant voor de periode 2001-2004.

Markt, overheid en innovatie

Steeds weer rijst de vraag, wanneer de overheid een subsidiebijdrage beschikbaar zou moeten stellen, met welk doel, voor wie en waarom? Wat is waardevol en welke verdeling in de ondersteuning hiervan brengen wij aan? Er is hier sprake van een afweging tussen publieke en private verantwoordelijkheden. Maar in hoeverre en op welke wijze is dit van elkaar te onderscheiden? De overheid biedt ondersteuning daar waar marktimperfectie optreedt, mits er ook andere argumenten zijn om te besluiten tot ondersteuning, zoals dat van de verdelende rechtvaardigheid of van het principe van het merit-good. Wat betekenen de begrippen zoals vernieuwing en kwaliteit in dit verband? Kan vernieuwing als criterium altijd worden gehanteerd omdat het per situatie, kunstdiscipline of per persoon een verschillende inhoud kan bevatten of moeten we het vanwege het elitaire karakter overboord gooien?

Vrijheid en gelijkheid zijn algemene beginselen. Pluriformiteit, ontplooiing en kwaliteit worden als specifieke beginselen gebruikt als legitimering voor cultuursubsidiëring.

Kunst- en cultuurproducten hebben een intrinsieke betekenis, vertegenwoordigen een waarde op zichzelf, maar kunnen ook een bijdrage leveren aan de doelstellingen van andere beleidsterreinen. In dit verband kunnen genoemd worden de bijdrage van de kunsten aan het vestigingsklimaat, de bijdrage van kunsteducatie aan de vorming van jongeren, de bijdrage van kunst aan de kwaliteit van de ruimtelijke omgeving. Ongeacht het motief, zou er door markt en overheid in samenwerking met de verschillende beleidsterreinen kunnen worden zorggedragen voor een gevarieerd cultuuraanbod c.q. verschillende vormen van cultuuraanbod waarbij mogelijk ook verschillende kwaliteitscriteria kunnen worden gehanteerd. Hierbij hoeft het criterium van vernieuwing niet te worden uitgesloten.

Ondersteuning van vernieuwende producten blijft altijd noodzakelijk om artistieke culturele innovatie te bevorderen. Met het verstrekken van subsidie aan uiteenlopende producten wordt zorggedragen voor de toegankelijkheid voor uiteenlopende doelgroepen waarin de markt niet kan of wil voorzien en kan een verbinding tussen hoge en lage, traditionele en populaire cultuuruitingen tot stand worden gebracht. Het bereik van de producten kan daarbij sterk uiteenlopen.

Voor een bloeiend dynamisch cultuurklimaat is grote diversiteit van belang. Met de Rotterdamse Kunststichting zijn wij van mening, dat Rotterdam gebaat is bij een kunstbeleid, dat uitgaat van een pluriform kunstaanbod en een breed scala aan publieksgroepen in de stad.

Voor een deel regelt de markt dit zelf en voor een deel moet de overheid hier een bijdrage aan leveren. Concreet voor de kunstsector is het de vraag in hoeverre het tot stand brengen van publiek/private samenwerkingsrelaties – zoals bij Nighttown is toegepast en in de samenwerking tussen amusementstheaters als Luxor en Joop van den Ende bij de productie van musicals – hier een bijdrage aan kunnen leveren, dan wel een potentiële bedreiging vormen voor de veelkleurigheid van het aanbod en de autonomie van de kunst. Vooral nog wijst de praktijk uit, dat de angst voor het verlies aan veelkleurigheid en autonomie van de kunst niet overdreven moet worden. Indien zich in de komende jaren mogelijkheden van publiek/private samenwerkingsrelaties aandienen, die het culturele aanbod van de stad verrijken, zullen wij die ook zeker niet uit de weg gaan.

Publieksdeelname en raakvlakken met overige beleidsterreinen

Het vergroten van de publieksdeelname (het participatiebeleid) is al sinds jaren één van de centrale thema's in het kunst- en cultuurbeleid. Publieksdeelname heeft een aanbod- en een vraagkant. Ongeacht de verschillende vormen van cultuuruitingen blijft de vraag bestaan, of, hoe en in welke mate de Rotterdamse bevolking met het beschikbare aanbod bereikt wordt. Het wordt steeds duidelijker dat een precieze doelgroepbenadering, zoals in de marketing, onontkoombaar is.

Het participatiebeleid kent in hoofdlijnen drie thema's: cultuureducatie, productontwikkeling en marketing en promotie.

Op het gebied van de cultuureducatie is in de huidige kunstenplanperiode sterk ingezet op activiteiten in het onderwijs. In het kader van het project Cultuur en School worden veel verschillende activiteiten georganiseerd. Daarnaast is sinds 1994 de motie-Kuijper van kracht, die kunstinstellingen verplicht ten minste 1% van het gemeentelijk budget in te zetten voor activiteiten in of voor het onderwijs in de leeftijdscategorie tot 15 jaar. De meeste kunstinstellingen voldoen in financiële zin aan de motie. De RKS heeft geconstateerd dat de kwaliteit van activiteiten in het kader van de motie Kuijper nog niet wordt getoetst. Het is van belang hier in de komende jaren aan te gaan werken in samenwerking met andere instellingen. Het ligt in de rede dat in eerste instantie de SKVR vanuit haar doelstellingen aanbevelingen voor de eventuele verbetering van de kwaliteit van de educatieve activiteiten per kunstinstelling formuleert.

Wij hebben de SKVR in dat licht verzocht binnen zes maanden van nu kwaliteitscriteria te ontwikkelen die ook gehanteerd kunnen worden bij de toetsing van de beleidsplannen 2001-2004. De beoordeling van de beleidsplannen op hun cultuureducatieve merites achten wij eveneens een taak voor de SKVR.

Wij zijn er ten slotte voorstander van, dat de huidige inzet op het gebied van cultuureducatie ten minste gehandhaafd blijft en zo mogelijk wordt versterkt. De onderwijsvernieuwingen, zoals het verplichte vak Culturele en Kunstzinnige Vorming en de invoering van het studiehuis in de tweede fase van het voortgezet onderwijs, maken het mogelijk om op nieuwe en intensievere wijze samenwerkingsverbanden met het onderwijs aan te gaan en in het bijzonder de traditionele cultuur over het voetlicht te brengen.

Het is in dat licht bezien dan ook verheugend, dat de staatssecretarissen van OC&W ook in de periode 2001-2004 hun inzet op het gebied van cultuureducatie

willen handhaven en de relatie met de convenantpartners op dit gebied willen versterken door hen meer beleidsruimte te geven bij het invullen van hun regionale c.q. stedelijke cultuureducatieve plannen.

Wat betreft de ontwikkeling van nieuwe producten is geconstateerd dat een aantal ontwikkelingen in de kunstsector, zoals jeugdcultuur en nieuwe kunstvormen, onderbelicht blijven. In de voorgaande paragrafen is reeds aangegeven, dat het niet zo kan zijn dat het gemeentelijk cultuurbeleid zich blijft concentreren op uitingen van gevestigde, in hoofdzaak westers-georiënteerde kunstvormen. Meer dan in het verleden zullen kunstinstellingen hun oor te luisteren moeten leggen bij het publiek en vooral ook bij die delen van de bevolking die nog niet tot het publiek behoren. Zoals gezegd, zijn wij geen voorstander van generieke maatregelen om een publieksverbreding tot stand te brengen. Immers, niet iedere instelling zal in dezelfde mate in staat zijn aan die norm te voldoen. Bovendien kan een tijdelijke versterking van het budget in sommige gevallen nodig zijn om de gewenste omslag in beleid en publieksverbreding te bewerkstelligen. En ten slotte zal ondubbelzinnig moeten vaststaan, wat onder publieksverbreding wordt verstaan, op welke wijze publieksverbreding dient te worden gerealiseerd en hoe en door wie voorstellen van de instellingen op dat punt worden beoordeeld. In de aanloop naar de vaststelling van de Cultuurnota en de opstelling van een nieuw cultuurconvenant tussen Rijk en Rotterdam zal over dit onderwerp naar onze mening dan ook op diverse fronten onder andere tussen Rijk en gemeente verder van gedachten worden gewisseld. Concrete beleidsafspraken per instelling lijken ons vooralsnog het enige juiste uitgangspunt.

De algemene doelstelling van het sectorale marketing- en promotiebeleid is het vergroten van de cultuurparticipatie en de verbetering van het imago van Rotterdam als cultuurstad. De in het vorige kunstenplan geplande uitbouw van de gezamenlijke marketinginspanningen van de Rotterdamse kunstinstellingen door de onderbrenging van de Stichting Uit Promotie Rotterdam in de VVV, afdeling Kunst en Cultuur is niet echt van de grond gekomen. In samenhang met het gemeenteraadsbesluit over de organisatiestructuur voor de stedelijke toeristische marketing en promotie is inmiddels besloten de middelen voor de marketing en promotie van de kunstsector onder te brengen bij de nieuwe projectorganisatie Rotterdam Marketing bij het OBR en de Stichting Rotterdam Festivals. Met het oog op Culturele Hoofdstad buigen de nieuwe projectorganisatie, de Stichting Rotterdam Festivals, de Stichting Rotterdam Culturele Hoofdstad en de afdeling Culturele Zaken zich op het ogenblik over de vraag, hoe op korte termijn een effectieve invulling kan worden gegeven aan de marketing en promotie van de kunstsector. Maar het is ook van belang om een lange termijn visie op de marketing en promotie in de sector te ontwikkelen. Zo nodig dienen activiteiten op dat gebied, zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling van stedelijke culturele promotie gericht op jongeren, financieel extra te worden ondersteund.

In discussies over de verbreding van het cultuurbegrip is veelal ook aan de orde in hoeverre de cultuursector actieve aandacht voor andere sectoren heeft dan wel moet hebben. Op een aantal terreinen en vanuit verschillende disciplines worden reeds actief verbanden gelegd. Tijdens de kunstsectordag 1998 bijvoorbeeld werd gesproken over de bijdrage die de kunstsector kan leveren aan de kwalitatieve impuls die vanuit de sectoren stedenbouw en sociale vernieuwing aan het gebied

tussen de Kop van Zuid en Zuidplein wordt gegeven. En in de nota 'Vormgeving in Rotterdam' kiest de RKS voor een brede invalshoek en geeft zij het samenhangende culturele, maatschappelijke en economische belang van deze discipline aan: samenwerking tussen de kunstsector en economische zaken op vormgevingsgebied zou het klimaat versterken en de bijdrage van de vormgeving aan de Rotterdamse economie te vergroten.

Maar ook op andere terreinen wordt reeds in meer of mindere mate samengewerkt:

- de gezondheidszorg (ouderen, gehandicapten e.d.);
- het stedelijk jeugdbeleid;
- de economie;
- het onderwijs;
- het internationaal beleid en
- de stedelijke ontwikkeling (in relatie tot de stedelijke visie).

Bij samenwerking tussen de kunstsector en de economie staat veelal het streven naar een innovatief klimaat in de stad centraal: hoe en in welke mate heeft de creatieve sector invloed op de economische processen in de stad, niet alleen als stimulerende vestigingsfactor, maar ook als stimulans voor innovatieve denk- en productieprocessen. Bij projecten op het gebied van de ruimtelijke ordening is een belangrijk aandachtsggebied de stedelijke ontwikkeling. Wanneer het gaat om de 'uitleg' van de stad is uitgesproken dat een nieuwe wijk een eigen bibliotheekfiliaal zou moeten hebben. Bij nieuwbouw en renovatie kan beeldende kunst de omgeving aantrekkelijker maken. De rol van de kunstsector kan en moet hierin naar onze mening veel breder zijn.

Meer in het algemeen is de vraag of en hoe het samenwerken met andere sectoren bevorderd moet worden. Kan de kunstsector bijdragen aan het welbevinden van ouderen en (geestelijk) gehandicapten door kunst naar verzorgingscentra of tehuizen te brengen, als die bewoners niet kunnen participeren op de plaatsen, waar kunst en cultuur regulier aangeboden worden? Moet de sector een specifiek aanbod ontwikkelen voor het stedelijk jeugdbeleid om overlast en ontsporing van jongeren te voorkomen? Draagt verdere versterking van kunst en cultuur in het onderwijs bij aan de vorming van jongeren en hun vermogen te leren (in de brede betekenis van het begrip)? Kunnen scholen in samenwerking met kunstinstellingen als Gemeentebibliotheek en SKVR uitgroeien tot werkelijke brede scholen en openleercentra? En wat betekent dit alles voor de huidige taakstelling en het functioneren van de kunstinstellingen?

De kern van de vraag is, of kunstbeleving niet een maatschappelijke waarde op zich vertegenwoordigt. Waar die waarde kan bijdragen aan het realiseren van doelstellingen van andere beleidssectoren, bijvoorbeeld via cultuureducatie en via kleinschalige activiteiten op decentraal niveau, dient de kunstsector vragen van die kant niet uit de weg te gaan mits beantwoording ervan niet leidt tot aantasting van de doelstellingen van de instellingen zelf. Het kan echter naar onze mening nimmer zo zijn, dat kunstbeleid en kunstbeleving worden tot een instrument, ondergeschikt aan andere prioriteiten in het gemeentelijk beleid

Een ander aspect van de discussies rond het samenwerken met andere sectoren is het cultureel ondernemerschap zoals de staatssecretaris voor Cultuur dat in de afgelopen maanden een aantal malen heeft gebruikt. Hij stelt: 'De overheid zou kunstenaar en culturele instellingen in inhoudelijk, financieel, fiscaal en commercieel opzicht moeten toerusten zodat zij in het cultureel ondernemersschap hun artistieke en maatschappelijke bestaansrecht kunnen bewijzen.' Indien de staatssecretaris daarmee bedoelt, dat kunstenaar en kunstinstellingen zich met

behoud van hun kwalitatieve artistieke betekenis moeten ontwikkelen tot personen en organisaties die op een effectievere manier kunnen inspelen op de vraag en beter in staat zijn in hun onderhoud te voorzien, dan delen wij zijn opvatting. Hij sluit aan bij de conclusie uit onze beleidsbrief voor het lopende kunstenplan, dat de positie van kunstenaars dient te worden versterkt.

Een van de instrumenten die het Rijk daarvoor heeft geïntroduceerd, is de Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars (WIK). In de komende Cultuurplanperiode zal de WIK na vele jaren van voorbereiding volledig operationeel zijn. Hoewel de inkomenspositie van kunstenaars in eerste aanleg een rijksverantwoordelijkheid is, zal nauwlettend gevolgd moeten worden of de WIK als basisregeling voldoende uitkomst biedt. Op gemeentelijke niveau kan de WIK echter met flankerend beleid worden ondersteund en wij willen ons in dat licht dan ook in ieder geval blijven inzetten voor goedkope werkruimten voor startende kunstenaars, zoals ateliers, dansstudio's en productieruimten, bij voorkeur in of in de nabijheid van het centrum van de stad.

Centrum, deelgemeenten, wijken

De decentralisatie van kunstbudgetten in de jaren '70 heeft in een aantal gevallen negatieve gevolgen gehad: de budgetten raakten versnipperd en er werd soms een decentraal aanbod ontwikkeld waarvan de kwaliteit achter bleef bij de professionele maatstaven die daarvoor aan kunst in de wijken werden gesteld. Dit laatste werkte mede door een scherpe afbakening van verantwoordelijkheden een zekere afzijdigheid bij de stedelijke kunstinstellingen in de hand.

De laatste jaren gaan echter steeds meer stemmen op, dat de stedelijke kunstinstellingen zich niet dienen te beperken tot het centrum van de stad. Steeds nadrukkelijker wordt aandacht gevraagd voor initiatieven in de deelgemeenten en de wijken en steeds meer ontwikkelen de deelgemeenten en wijken zich tot gebieden, die het belang van cultuuruitingen in hun gebied erkennen en daarvoor middelen vrij maken. De wijkpodia die onder regie van de Dienst Recreatie Rotterdam worden geprogrammeerd zijn daarvan een voorbeeld.

Vanuit de aard van hun functie richten SKVR, Gemeentebibliotheek en Wijktheater zich uiteraard al sterk op de deelgemeenten en wijken. Daarnaast wordt de kunstsector onder andere betrokken bij het uitvoeringsprogramma Veelkleurige stad, dat aandacht vraagt voor de culturele initiatieven in de wijken, het initiatiefvoorstel van gemeenteraadslid Daal om te komen tot cultuurscouts en de motie-Kuijper, waarin het college wordt verzocht in overleg met de deelgemeenten, stedelijke en wijkgerichte kunstinstellingen in de aanloop naar 2001 te komen tot bijzondere (amateur)producties- en voorstellingen op wijk- en buurtniveau. Ook Rotterdam Culturele Hoofdstad heeft in haar programma aangegeven nadrukkelijk aandacht te zullen besteden aan activiteiten in de wijken. Reden, waarom in de opbouw van de organisatie gekozen is voor een sociaal-culturele portefeuille.

Gekoppeld aan de gedachten over participatie blijft het voor de stad van belang de wisselwerking tussen stedelijke voorzieningen en activiteiten op deelgemeentelijk niveau te stimuleren. Eén van de initiatieven op dit gebied is de introductie van cultuurmakelaars geweest in drie deelgemeenten (voor Delfshaven, Feijenoord en Noord). De makelaars hebben een bemiddelende rol tussen het centrale aanbod en de vraag ter plekke. Nu het cultuurmakelaarschap enkele jaren bestaat dient bezien te worden, of dit een werkbare weg voor de toekomst is om de relatie tussen centrale culturele voorzieningen en de deelgemeenten te versterken. Op basis van

de effecten voor de kunstsector van dit project tot nu toe kunnen aanbevelingen worden gedaan voor de toekomst. Gesproken wordt in dit verband ook over cultuurscouts (vergelijkbaar met de cultuurverkenner in de uitgangspuntennota van de staatssecretaris van OC&W) in bepaalde delen van de stad. Naar aanleiding van de resultaten van een evaluatie van de huidige werkwijze zal in overleg met de diverse betrokken partijen, waaronder uiteraard de betreffende deelgemeenten, worden bezien op welke wijze de relatie tussen centrale en decentrale voorzieningen verder vorm kan krijgen.

Het lijkt er overigens inmiddels op, dat de grens tussen het sociaal-cultureel werk en het culturele beleid van de gemeente vervaagt. Is dit zo? En moet cultuur in/voor de wijken worden gezien als sociaal-cultureel werk? En wat kunnen de consequenties zijn voor het gemeentelijk kunstbeleid? Verdient het met het oog op deze ontwikkeling aanbeveling de destijds gedecentraliseerde cultuurbudgetten weer onder één regie te brengen om de effectiviteit van de inspanningen te vergroten? Is het ook denkbaar dat er meer beredeneerde en structurele samenwerkingsvormen ontstaan? En wat kan de betekenis van de culturele voorzieningen in de wijken, zoals de wijkpodia, in dit verband worden? Verwacht mag worden, dat de betekenis van culturele voorzieningen in de wijken, zoals de wijkpodia, het Prinsestheater, maar ook Theater Zuidplein, in de komende jaren groter wordt. Dat biedt mogelijkheden voor meer beredeneerde en structurele samenwerkingsvormen tussen stedelijke kunstinstellingen en deelgemeenten c.q. wijkvoorzieningen. Daarom zien wij geen aanleiding tot een pleidooi voor recentralisatie van de destijds gedecentraliseerde cultuurbudgetten, noch om een centrale regie voor wijkactiviteiten opnieuw in te voeren. De contacten tussen de stedelijke instellingen enerzijds en de wijken en deelgemeenten anderzijds lijken op organische wijze tot stand te komen. Wel zijn wij er voorstander van, dat wij de aandacht voor de wijken benoemen als speerpunt van het gemeentelijk kunstbeleid, waarbij overigens ook hier geldt, dat niet van alle kunstinstellingen in dezelfde mate resultaten op dit gebied verwacht mogen worden. Wij nodigen de kunstinstellingen dan ook uit in hun beleidsplan aan te geven, of en hoe een meer wijkgerichte benadering met behoud van hun eigenlijke doelstelling te realiseren is.

De onderscheiden kunstdisciplines

De podiumkunsten

Met het gereedkomen van het nieuwe Luxor Theater op de Kop van Zuid en na renovatie/uitbreiding van Theater Zuidplein, het RO Theater, HAL4 en het pand van Bonheur en het huis van Onafhankelijk Toneel beschikt Rotterdam over een breed geschakeerd palet aan accommodaties. Dat zal echter nog niet het sluitstuk vormen van de investeringen. Geconstateerd is immers bij de besluitvorming over het nieuwe Luxor Theater, dat in het centrum van de stad nog een accommodatie gewenst is voor het in serie gespeelde middelgrote aanbod van (amusements)theater. De huidige accommodaties hebben voor deze vorm van theater onvoldoende capaciteit en het bedoelde aanbod sluit niet in alle gevallen aan op hun profiel. Verwacht mag worden, dat besluitvorming op dit onderwerp in samenhang met de herontwikkeling van de huidige Luxorlocatie binnen afzienbare termijn aan de orde is.

Op het gebied van theater zullen zich naar verwachting een aantal nieuwe initiatieven aandienen, die interessant kunnen zijn voor de verdere vervolmaking

van het Rotterdamse aanbod. De vernieuwing en uitbreiding die daarmee gerealiseerd kan worden doet zich voor zowel op het terrein van het reguliere theater als op het terrein van het jongerentheater. Met het Rijk zal gesproken moeten worden over de bereidheid aan de eventuele komst van nieuwe voorzieningen naar Rotterdam mee te werken.

Voor wat betreft de werkplaatsen en productiehuisen zal de RKS naar verwachting in de loop van 1999 een advies uitbrengen. Onder meer dit advies zal voor het komende Cultuurplan het beoordelingskader moeten vormen voor de vraag, of de huidige organisatievorm van werkplaats- en productiehuissubsidies adequaat is.

Opnieuw zal opera een aandachtspunt vormen in de Cultuurnota. Met de huidige middelen voor operaproductie heeft Rotterdam laten zien kwalitatief interessante producties te kunnen neerzetten. De vraag van het Rotterdamse publiek naar opera blijft onverminderd hoog. Met het Rijk zal weer en nadrukkelijker gesproken moeten worden over ondersteuning van de Rotterdamse initiatieven op dit punt. De tijd lijkt rijp voor een integraal productie- en programmeringsplan.

De dans in Rotterdam heeft zich kwalitatief en kwantitatief verder ontwikkeld. Naast de twee gezelschappen (Scapino en Rotterdamse Dansgroep) en de vier danskernen hebben zich inmiddels vele nieuwe danskernen gepresenteerd via onder andere de werkplaats van Theater Lantaren/Venster. Het lijkt tijd te worden om de nieuwe situatie in kaart te brengen en daaruit conclusies te trekken voor de toekomst.

Jazz, geïmproviseerde en moderne gecomponeerde muziek zijn disciplines die in Rotterdam nog steeds een witte vlek vormen, zeker waar het de ondersteuning en huisvesting betreft. Deze muziekvormen verdienen in de komende Cultuurnotaperiode versterkte aandacht, waarbij aspecten als culturele diversiteit, publieksvraag en dergelijke evenals in de andere kunstvormen toetsingscriteria zullen zijn.

Beeldende kunsten – musea

Op het terrein van de beeldende kunst en musea wordt aandacht gevraagd voor het opdrachtenbeleid, de kunstuitleen, collectiemobiliteit, depotvorming en het ontsluiten van de eigen collecties. Met de uitbreiding van Museum Boijmans Van Beuningen wordt de collectie van het museum voor het publiek meer toegankelijk gemaakt. Met Rotterdam Culturele Hoofdstad in het vooruitzicht zal het Centrum Beeldende Kunst veel nieuwe plannen realiseren op het gebied van kunst in de openbare ruimte, waaronder de Culturele As (van het Centraal Station naar de Kop van Zuid) en de Internationale Beeldencollectie.

Niet uitgesloten moet bovendien worden, dat zich kleinere initiatieven/musea op het gebied van beeldende kunst en cultureel erfgoed aandienen voor vestiging in Rotterdam.

Educatie – (nieuwe) media – amateurs – festivals

Het belang van de verdere versterking van de relatie tussen kunst en onderwijs is in het voorgaande al aangegeven. De positie van de Stichting Kunstzinnige Vorming daarin en de betekenis van de SKVR voor de overige kunstinstellingen op dit punt verdient aandacht. Naar verwachting zal de SKVR uitvoerig aandacht aan het

onderwerp binnenschoolse cultuureducatie schenken in haar beleidsplan 2000-2004.

Maar ook de buitenschoolse cultuureducatie mag in dit verband niet worden vergeten. Gelet op de toenemende belangstelling van deelgemeenten en wijken voor een nauwere relatie met stedelijke kunstinstellingen en de rol die de SKVR kan vervullen in het Grotestedenbeleid/de wijkaanpak verdient ook dit aspect van de cultuureducatie in de komende jaren grote aandacht.

Voor de verdere ontwikkeling van het terrein van de (nieuwe) media wordt van een investering in een centrum voor foto, film, televisie en mediatechnologie in het Las Palmas pand op de Kop van Zuid een belangrijke impuls verwacht. Niet alleen voor de versterking van de huidige culturele infrastructuur maar ook voor het bereiken van nieuwe en breed samengestelde publieksgroepen. Het samenkomen van foto, film en nieuwe media – waarbinnen ook amateurs en educatie een belangrijke plaats zullen innemen – kan vervolgens weer tot interessante nieuwe ontwikkelingen binnen beeldculturen leiden en mogelijk nieuwe samenwerkingsvormen tot stand brengen.

In het verlengde hiervan is ook de ontwikkeling van de audiovisuele industrie van belang.

Verder zou een uitbreiding van het aantal filmzalen in Rotterdam voor de kunstzinnige film en de groeiende belangstelling en betekenis van het Filmfestival een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het stimuleren van een cultureel klimaat, waar een wisselwerking tussen populaire en traditionele kunst tot stand wordt gebracht.

In ons cultuurbeleid neemt de amateurkunst een belangrijke plaats in: doel en middel tegelijk. Er zijn tal van mensen die de amateurkunst beoefenen, gesubsidieerd en -in niet geringe mate- ook ongesubsidieerd: jongeren en ouderen, autochtonen en allochtonen, afkomstig uit alle sociaal-economische lagen van de bevolking, individueel of in groepen waarin voornoemde scheidslijnen vanzelfsprekend worden doorbroken. En die kunstbeoefening vindt plaats op zeer vele niveaus: hoog, laag en alles daartussen. Het betreft cultuurparticipatie met een grote mate van diversiteit in alle opzichten en past daarmee geheel en al in onze beleidsuitgangspunten. Het is een sector waarin eigen initiatief en zelforganisatie voorop staan. Vanuit de overheid verdient dit ondersteuning. Op het ogenblik vindt dit vooral plaats via de RKS en de SKVR. Met de RKS is destijds afgesproken, dat de RKS de amateursector op termijn budgettair zal versterken. Of dit voldoende is zal in de komende discussie over de kunstenplannen moeten blijken. Wij zijn overigens van mening dat bij het ondersteunen van de amateursector niet alleen de RKS en de SKVR zich actief dienen op te stellen. Ook de andere instellingen moeten zeer wel in staat worden geacht hieraan een bijdrage te leveren. Wij zullen de kunstenplannen daarom eveneens op dit punt beoordelen.

Rotterdam kent een goede en hoogwaardige festivaltraditie die een wezenlijke aanvulling geeft op het bestaande, reguliere aanbod. De Zomerfestivals, het Filmfestival, Poetry International en het Gergiev Festival zijn voorbeelden van jaarlijkse bijzondere evenementen, waarmee Rotterdam zich nationaal en internationaal op de culturele en toeristische kaart weet te plaatsen. September in Rotterdam kan hopelijk in de komende jaren aan deze reeks succesvolle evenementen toegevoegd worden en de verwachtingen rond Rotterdam Culturele Hoofdstad zijn hooggespannen.

Wij vinden het dan ook van groot belang die festivaltraditie te handhaven en zo mogelijk te versterken.

Niettemin herhalen wij onze opmerking in de beleidsbrief bij het lopende Kunstenplan 1997-2000 over de festivals: hoe belangrijk 'culturele' uitingen in algemene zin dan ook zijn, de schaarse middelen uit de kunstsector moeten in eerste instantie ten goede komen aan die festivals die een intrinsieke 'kunst'-waarde hebben. Andere sectoren moet nadrukkelijk worden gevraagd een bijdrage te leveren aan de algemene culturele evenementen.

De betekenis van Rotterdam Culturele Hoofdstad voor het cultuurbeleid

Dat Rotterdam in 2001 culturele hoofdstad van Europa is, is een bevestiging van de culturele betekenis die Rotterdam in de afgelopen jaren gekregen heeft. Wij willen 2001 echter nadrukkelijk niet zien als een eenmalig evenement zonder doorwerking naar latere jaren. Wij beschouwen Rotterdam Culturele Hoofdstad als een zoektocht naar de mogelijkheden om de culturele toekomst van Rotterdam te definiëren binnen de door ons hiervoor geschetste beleidsmatige kaders. Een katalysator en vliegwiel voor veel plannen en ideeën die in de jaren na 2001 in stand blijven of verder worden ontwikkeld.

Nieuwe publieken te vinden in samenspraak met de kunstinstellingen en initiatieven van buiten de sector is een van de kernopdrachten aan Rotterdam Culturele Hoofdstad. De voor dat doel opgebouwde kennis over de verschillende publieksgroepen zal in later jaren van grote betekenis kunnen zijn. Deze kennis kan immers uiteindelijk leiden tot een flinke stap voorwaarts op het gebied van het bereiken van nieuwe doelgroepen voor de culturele sector.

Rotterdam Culturele Hoofdstad moet in onze ogen aldus leiden tot een structurele versterking van de kunst- en cultuurinfrastructuur in termen van participatie, activiteiten en voorzieningen. Het jaar zal als gevolg daarvan bovendien bijdragen aan de verdere versterking van het internationale culturele imago van Rotterdam en een economische spin-off genereren voor de langere termijn, onder andere door toename van het cultuur-toeristische bezoek.

De financiering

Op dit moment is nog onduidelijk, tot welke financiële vragen de door ons voorgestelde beleidsintensivering mogelijk zullen leiden. Ook is onduidelijk, in hoeverre zich van de kant van de kunstinstellingen beleidsontwikkelingen zullen aandienen met financiële consequenties.

Bij de voorbereiding van het lopende Kunstenplan was een van de uitgangspunten, dat de sector zich telkenmale zal moeten herbezinnen op zijn activiteiten. Naast de vraag naar nieuwe, extra budgetten zal de kunstsector moeten aangeven, welke oude budgetten kunnen worden gerealloceerd ter (gedeeltelijke) dekking van de nieuwe initiatieven c.q. knelpunten. De conclusie was, dat niet op voorhand een bepaald bedrag of percentage voor reallocatie aan de instellingen zou moeten worden opgelegd, maar dat op grond van de plannen – en de adviezen – zou moeten worden beslist of en hoe een korting zou worden toegepast. Alsdan zou moeten worden bepaald of een activiteit geheel of gedeeltelijk niet meer zou worden gesubsidieerd.

Gegeven het feit, dat extra algemene budgetruimte gelet op de financiële positie van de gemeente beperkt is, niet onvoorwaardelijk toevalt aan initiatieven in de kunstsector en er bovendien in het algemeen meer wensen zijn dan er geld

beschikbaar is, zijn wij er voorstander van een deel van het nieuwe beleid in de komende Cultuurnotaperiode te vinden in de reallocatie van middelen in de sector.

In dit verband speelt uiteraard ook het aspect van de doelmatigheid van het functioneren van een instelling een rol. De staatssecretaris van Cultuur heeft het voornemen instellingen te verplichten ten minste 15% van hun inkomsten te realiseren uit directe publieksinkomsten (toegangsgelden, uitkopen en partages). Hoewel wij ons kunnen vinden in het principe, dat een instelling een zeker publiek draagvlak moet hebben om zijn voortbestaan te legitimeren, lijkt ons deze verplichting in algemene zin te rigide. Wel zijn wij er voorstander van, dat het vrijwel gereed zijnde bestuursinformatiesysteem voor de kunstsector met relevante kengetallen per instelling over onder meer bezoek, budget en kosten in de afgelopen jaren ingezet wordt voor een doelmatigheidstoets. Op basis van deze toets kunnen vervolgens per instelling streefcijfers worden geformuleerd voor de te bereiken resultaten in de komende Cultuurnotaperiode.

Investerings

Een van de uitvoeringsprogramma's van het collegeprogramma 1998-2001 is het programma "Attractieve Stad". Rotterdam wil zich in deze raadsperiode verder ontwikkelen tot een stad die een breed voorzieningenniveau heeft voor zijn inwoners en een grote aantrekkingskracht voor bezoekers.

Die voorzieningen liggen voor een deel in de culturele sector. Een aantal plannen in dat verband is al in uitvoering (het nieuwe Luxor, de uitbreiding van Boijmans Van Beuningen en het Wereldmuseum), of is in voorbereiding (Instituut voor Beeldcultuur, een zaal voor middelgroot gemonteerd theater in het centrum van de stad, een multicultureel centrum), maar er zullen zich naar verwachting nog andere initiatieven aandienen die bij kunnen dragen aan de aantrekkingskracht en de aantrekkelijkheid van de stad. Dergelijke initiatieven verdragen zich slecht met het systeem van de Cultuurnota. Zij komen in veel gevallen voort uit ontwikkelingen buiten de directe invloedssfeer van de cultuursector. Recente voorbeelden zijn in dat kader de ontwikkeling van het bouwblok van het huidige Luxor, waarin een nieuw, kleiner theater kan worden opgenomen en het Wertheimerlegaat dat heeft geleid tot de plannen voor het Instituut voor Beeldcultuur.

Het is op dit moment dan ook niet te zeggen, welke investeringsbehoefte de culturele sector in de jaren 2001-2004 precies zal hebben. Wij streven er echter nadrukkelijk naar ruimte te scheppen en te houden om in het licht van Rotterdam als attractieve stad uitbreiding van het voorzieningenniveau in de culturele sector mogelijk te blijven maken.

Verdere procedure

Zoals ook bij de vorige kunstenplanprocedures het geval is geweest, zal Rotterdam zich aansluiten bij procedure en tijdschema van het Rijk. Instellingen die in beide procedures meedoen kunnen volstaan met één plan, dat op hetzelfde tijdstip wordt ingediend bij Rijk en Rotterdam. Dat betekent, dat de plannen vóór 15 december binnen moeten zijn en dat deze ingediend worden volgens het door het Rijk voorgeschreven format, voor Rotterdam eventueel aangevuld met specifieke informatie.

De artistiek-inhoudelijke advisering zal vervolgens door de Rotterdamse Kunststichting plaatshebben. Het advies van de RKS verwachten wij uiterlijk 15 mei 2000.

Dan volgt overleg met het Rijk – en mogelijk andere betrokkenen – waarna in september 2000 de beleidsbrief van het college over het Cultuurplan 2001-2004 aan de gemeenteraad zal worden gepresenteerd.

Na de collegerechte over de begroting 2001 volgt dan behandeling in de commissie Kunstzaken en ten slotte in de gemeenteraad, zo mogelijk bij de behandeling van de gemeentebegroting.

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,

De Secretaris,

De Burgemeester,

Agenda voor de **OPENBARE** vergadering van de Commissie voor Kunstzaken en Mediabeleid (cie. KZ)

Mag-431
versuuf

op: **donderdag 2 september 1999**

--

Onderwerp:

Uitgangspuntenbrief Cultuurnotaperiode 2001-2004

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

Bijlagen:

- Concept-uitgangspuntenbrief
- "Kunst voor Rotterdammers", advies over de uitgangspunten voor het kunstbeleid 2001-2004 van de Rotterdamse Kunststichting (*reeds in uw bezit*)
- "Cultuur als confrontatie", uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2001-2004 van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (*reeds in uw bezit*)

Toelichting:

In de Wet op het specifiek cultuurbeleid is vastgelegd, dat de minister van Cultuur eenmaal per vier jaar een cultuurnota aan de Staten Generaal aanbiedt. In deze nota dient de minister een beschrijving te geven van de hoofdlijnen van het beleid in de daarop volgende periode van vier jaar en de te verwachten belangrijke ontwikkelingen die van invloed zullen zijn op het culturele leven in Nederland. Aan de totstandkoming van de nota gaat een aantal fasen vooraf, waaronder die van de Uitgangspuntenbrief. In deze brief legt de minister (dan wel zijn staatssecretaris) de uitgangspunten vast voor zijn beleidsvoorstellen in de Cultuurnota. De werking van de brief is tweërlei: culturele instellingen die in aanmerking willen komen voor een meerjarige of structurele subsidie van het Rijk kunnen bij de indiening van hun beleidsplannen rekening houden met die uitgangspunten en het Rijk kan de uitgangspunten bij de beoordeling van de beleidsplannen gebruiken als toetsingskader. Aangezien Rotterdam een aantal kunstinstellingen gezamenlijk met het Rijk subsidieert en elke vier jaar een convenant met het Rijk afsluit, waarin die gezamenlijke verantwoordelijkheid opnieuw wordt vastgelegd, heeft het gemeentebestuur er enkele jaren geleden voor gekozen in de systematiek van beoordeling van culturele instellingen bij de Cultuurnotaprocedure aan te sluiten. In dat verband brengt ook de gemeente iedere vier jaar een uitgangspuntenbrief voor het cultuurbeleid uit.

Recent is de voorbereiding voor de Cultuurnota 2001-2004 gestart. De staatssecretaris van OC&W heeft begin juni zijn uitgangspuntenbrief "Cultuur als confrontatie" het licht doen zien. Het college biedt thans zijn uitgangspuntenbrief "Een stad met veel culturen; een stad met veel cultuur" ter bespreking aan.

Het college sluit in zijn uitgangspunten aan bij zijn beleidsbrief voor de huidige cultuurnotaperiode:

1. veel aandacht voor cultuureducatie
2. groei van bestaande instellingen naast kansen voor nieuwe, nog niet gevestigde initiatieven en voorzieningen
3. versterking van de positie van kunstenaars in samenhang met terugdringing van overhead
4. erkenning van de betekenis van kunstbeleid als stedelijk ontwikkelingsbeleid.

Aangezien deze speerpunten naar de mening van het college nog steeds geldingskracht hebben, volstaat het college met op een aantal punten accenten aan te brengen, in het bijzonder op het punt van de culturele diversiteit in brede zin.

Aan de opstelling van de uitgangspuntenbrief is een verzoek aan de Rotterdamse Kunststichting voorafgegaan tot het uitbrengen van een advies over de beleidsuitgangspunten en gewenste (toekomstige) culturele activiteiten voor de periode 2001-2004. Daarbij is de RKS gevraagd het vigerende collegeprogramma en de relevante uitvoeringsprogramma's te betrekken, alsmede de visie van de staatssecretaris van Cultuur, zoals neergelegd in onder andere zijn brief aan de Tweede Kamer bij aanvang van zijn ambtsperiode.

Een aantal aanbevelingen uit het advies van de RKS is in de uitgangspuntenbrief verwerkt.

De uitgangspuntenbrief kent de volgende onderdelen:

1. populaire cultuur tegenover traditionele kunsten
2. veranderende samenstelling bevolking en culturele diversiteit
3. markt, overheid en innovatie
4. publieksdeelname en raakvlakken met overige beleidsterreinen
5. centrum, deelgemeenten en wijken
6. de onderscheiden kunstdisciplines
7. de financiering

8. investeringen

De visie en standpunten van het college op deze onderdelen zijn hierna samengevat.

ad 1.

Het college concludeert in zijn analyse van dit onderwerp, dat de grenzen tussen populaire en traditionele kunst vervagen. Het ziet dit echter niet zozeer als een bedreiging voor de positie van de traditionele kunst. De nabijheid en toegankelijkheid van de populaire cultuur bieden mogelijkheden om bruggen te slaan tussen beide. Het college acht het van groot belang dat de kunstinstellingen ook in de komende jaren en in verhevigde mate de binding met nieuwe generaties en nieuwe publieksgroepen blijven zoeken, via cultuureducatie, via aansluiting bij de belangstelling van jongeren en andere publieksgroepen, via vernieuwende kunstvormen en via programmering die aansluit bij de herkomst van allochtone bevolkingsgroepen.

Waar nodig ten slotte zal aan het behoud van het cultureel erfgoed als specifiek aspect van de traditionele cultuur versterking en speciale aandacht moeten worden gegeven. Waar mogelijk zal dit cultureel erfgoed voor een zo breed mogelijk publiek op een zo aansprekend mogelijke manier toegankelijk moeten worden gemaakt. Daarbij past ook de aandacht voor het cultureel erfgoed van hen die inmiddels deel uitmaken van onze samenleving, maar daaruit niet afkomstig zijn.

Ad 2.

Om het publiek te verbreden zullen de kunstinstellingen meer aansluiting moeten vinden bij belangstelling en referentiekaders van andere bevolkingsgroepen dan het huidige publiek, zowel wat betreft allochtonen als wat betreft autochtonen. Dat wil echter niet per definitie zeggen dat alle kunstinstellingen zich op dezelfde wijze op alle doelgroepen moeten richten en het kwaliteitscriterium op een gelijke wijze moeten hanteren. Diversiteit geldt zowel voor de aanbod- als voor de vraagzijde.

Het college gaat er vooralsnog vanuit, dat de bestaande kunstinstellingen in staat zijn om te voorzien in een groot deel van de onder allochtone bevolkingsgroepen levende culturele vraag. Een uitzondering vormt wellicht de behoefte aan een multicultureel

centrum dat onder andere ruimte kan bieden aan de niet-westerse populaire muziekbeleving, waarvoor de bestaande podia minder geëigend zijn.

Ad 3.

Ondersteuning van vernieuwende producten blijft altijd noodzakelijk om artistieke culturele innovatie te bevorderen. Subsidies beogen de toegankelijkheid voor uiteenlopende doelgroepen aan uiteenlopende producten, waarin de markt niet kan of wil voorzien, te bevorderen en kunnen een verbinding tussen hoge en lage, traditionele en populaire cultuuruitingen tot stand brengen. Rotterdam is naar de mening van het college gebaat bij een cultuurbeleid dat uitgaat van een pluriform kunstaanbod en een breed scala aan publieksgroepen in de stad. Voor een deel regelt de markt dit zelf en voor een deel moet de overheid hier een bijdrage aan leveren. Maar ook publiek/private samenwerkingsrelaties blijken in de praktijk vruchtbaar te kunnen zijn. Het college stelt zich op het standpunt, dat indien zich in de komende jaren mogelijkheden van publiek/private samenwerkingsrelaties aandienen die het culturele aanbod van de stad verrijken deze zeker niet uit de weg moeten worden gegaan.

Ad 4.

Het participatiebeleid kent in hoofdlijnen drie thema's: cultuureducatie, productontwikkeling en marketing/promotie. Het college is er voorstander van, dat de huidige inzet op het gebied van cultuureducatie ten minste gehandhaafd blijft en zo mogelijk wordt versterkt.

Voor wat betreft de ontwikkeling van nieuwe producten stelt het zich op het standpunt, dat een aantal ontwikkelingen in de kunstsector, zoals jeugdcultuur en nieuwe kunstvormen in de sfeer van de nieuwe media, onderbelicht blijven. De inzet op publieksverbreding door productontwikkeling moet worden versterkt.

Het is van belang om een lange termijn visie op de marketing en promotie van de kunstsector te ontwikkelen. Rotterdam Marketing en de Stichting Rotterdam Festivals buigen zich momenteel over de vraag, hoe een effectieve invulling kan worden gegeven aan deze activiteit. Zo nodig dienen activiteiten op dat gebied, zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling van stedelijke culturele promotie

gericht op jongeren, naar de mening van het college financieel extra te worden ondersteund.

De rol van de kunstsector op aanpalende terreinen van gemeentelijk beleid (stedelijke, ruimtelijke ontwikkeling; economie; onderwijs; internationaal beleid, maar ook gezondheidszorg en stedelijk jeugdbeleid) kan en moet naar de mening van het college breder zijn dan op dit moment het geval is. Waar de kunstsector een bijdrage kan leveren aan het realiseren van doelstellingen van andere beleidssectoren, bijvoorbeeld via cultuureducatie en via kleinschalige activiteiten op decentraal niveau, dient de kunstsector vragen van die kant niet uit de weg te gaan, mits beantwoording ervan niet leidt tot aantasting van de doelstellingen van de instellingen zelf. Het kan naar de mening van het college echter nimmer zo zijn, dat kunstbeleid en kunstbeleving worden tot een instrument, ongeschikt aan andere prioriteiten in het gemeentelijk beleid.

Ad 5.

Gekoppeld aan de gedachtes over participatie blijft het voor de stad van belang de wisselwerking tussen stedelijke voorzieningen en activiteiten op deelgemeentelijk niveau te stimuleren. Verwacht mag worden dat de betekenis van culturele voorzieningen in de wijken, zoals de wijkpodia, het Prinses theater, maar ook Theater Zuidplein, in de komende jaren groter wordt. Dat biedt mogelijkheden voor meer beredeneerde en structurele samenwerkingsvormen tussen stedelijke kunstinstellingen en deelgemeenten c.q. wijkvoorzieningen. Ondanks de in een aantal gevallen negatieve gevolgen van de decentralisatie van cultuurbudgetten ziet het college op basis van de ontwikkelingen geen aanleiding tot een pleidooi voor recentralisatie en een centrale regie op wijkactiviteiten. Wel is het college er voorstander van, dat de aandacht voor de wijken benoemd wordt als speerpunt van het gemeentelijk cultuurbeleid, waarbij overigens ook hier naar zijn mening geldt, dat niet van alle kunstinstellingen in dezelfde mate resultaten mogen worden verwacht.

Ad 6.

Onder deze paragraaf geeft het college een aantal specifieke ontwikkelingen aan in de diverse kunstdisciplines die naar zijn

mening in de komende jaren aandacht behoeven. Op theatergebied zijn dat onder meer nieuwe initiatieven, de theaterwerkplaatsen en productiehuizen, opera, dans, en de muziekvormen jazz en moderne gecomponeerde muziek. Op het terrein van de beeldende kunst en musea wordt aandacht gevraagd voor het opdrachtenbeleid, de kunstuitleen, collectiemobiliteit, depotvorming en het ontsluiten van de eigen collecties. Bij de nieuwe media zijn de komst van het Instituut voor Beeldcultuur en de ontwikkeling van de audiovisuele sector punten van belang, evenals de uitbreiding van het aantal filmzalen voor niet-commerciële film. Op het gebied van de festivals verdient Rotterdam Culturele Hoofdstad uiteraard in de eerste plaats aandacht. Daarnaast hecht het college eraan ook in de komende jaren de festivaltraditie die Rotterdam inmiddels heeft te handhaven en zo mogelijk te versterken.

Ad 7 en 8.

Naast de vraag naar nieuwe, extra budgetten zal de kunstsector naar de mening van het college moeten aangeven welke oude budgetten kunnen worden gerealloceerd ter (gedeeltelijke) dekking van de nieuwe initiatieven c.q. knelpunten. In dit verband speelt uiteraard ook het aspect van de doelmatigheid van het functioneren van een instelling een rol. Het vrijwel gereed zijnde bestuursinformatiesysteem met relevante kengetallen per instelling over onder meer bezoek, budget en kosten in de afgelopen tien jaar kan ingezet worden voor een doelmatigheidstoets. Op basis van deze toets kunnen vervolgens per instelling streefcijfers worden geformuleerd voor de te bereiken resultaten in de komende Cultuurnotaperiode.

Een van de uitvoeringsprogramma's van het collegeprogramma 1998-2001 is het programma "Attractieve Stad". Rotterdam wil zich in deze raadsperiode verder ontwikkelen tot een stad die een breed voorzieningenniveau heeft voor zijn inwoners en een grote aantrekkingskracht voor bezoekers.

Die voorzieningen liggen voor een deel in de culturele sector. Op dit moment is niet exact aan te geven, welke investeringsbehoefte de culturele sector in de jaren 2001-2004 zal hebben. Het college pleit er voor ruimte te scheppen en te houden om in het licht van Rotterdam als attractieve stad uitbreiding van het

voorzieningenniveau in de culturele sector mogelijk te blijven maken.

Financiële consequenties:

Geen

Verdere procedure:

N.v.t.

Gevraagd advies:

In te stemmen met de uitgangspunten van het college voor het Cultuurplan 2001-2004.

Kenmerk :
Beleidswijzernummer : alg 201a
Steller : O. Smit
Telefoonnummer : 417 20 37
Behandelend ambtenaar : O. Smit
Telefoonnummer : 417 20 37

Kleurrijk podium

Allochtoon en jong centraal in Rotterdamse cultuur

Door Aad van Cortenberghe

Ruim veertig procent van de Rotterdamers is nu van allochtone herkomst. Ze vormen, net als jongeren, de nieuwe prospects voor het cultuuraanbod. Dat was goed te merken op de laatste zaterdag van juli. Toen baande een veelkleurig lint zich urenlang een weg door Rotterdam. Het jaarlijkse zomercarnaval trok onder tropische omstandigheden zijn exotisch spoor door het stadscentrum. Het was niet alleen een bombardement voor oog en oor, het was ook een emotioneel geladen verovering van het wat koele Rotterdamse winkel- en zaken-centrum door nieuwe Nederlanders met hun warmbloedige culturen.

Unilever steunt, via een meerjarige sponsorovereenkomst met een geschatte waarde van f 1 mln, dit festival. Dit gebeurt allereerst ten faveure van een van de ijsmerken van het concern. Mede dankzij de aanwezigheid van 32 verkooppunten langs de route sprak het Rotterdams Dagblad in zijn verslaggeving al over 'het Solero-Zomercarnaval'. Maar Unilever steunt met zijn bijdrage ook tenminste twee doelstellingen van het Rotterdamse cultuurbeleid. Festivals en allochtonen vormen beide een hoeksteen onder de aanpak die het gemeentebestuur ook voor de komende jaren voor ogen staat.

Recent publiceerde de gemeente de uitgangspunten voor de cultuurbeleid in de periode 2001-2004. De grote lijnen, zoals die al enkele jaren getrokken zijn, veranderen niet. Zo blijft de educatieve rol belangrijk: zoveel mogelijk mensen uit alle lagen van de bevolking moeten in contact gebracht worden met kunst en cultuur. Ook het inwisselen van bestaande steun aan kunstvormen voor zich nieuw aandienende ontwikkelingen blijft een hoofdlijn. Net als de opvatting dat steun vooral ten goede moet komen aan de kunstenaars zelf, en niet zozeer aan hun koepels of organisaties.

In het nuchtere Rotterdamse klimaat past de stelling dat het cultuurbeleid deel uitmaakt van het hele stedelijke ontwikkelingsbeleid. Dat betekent ook: oog voor internationale dimensies, een rol in het vestigingsbeleid (!) en inbedding in de sociale en demografische processen in de stad.

Actueel zijn er drie van die processen in de stad gaande welke nopen tot accentverschuivingen in het cultuurbeleid. De eerste is natuurlijk de enorme groei van het aantal inwoners met een niet-westerse culturele achtergrond. Om ruimte te bieden aan de beleving van hun eigen kunstvormen en cultuuruitingen zal er geïnvesteerd en

gesubsidieerd moeten worden. Maar dan zullen de verschillende culturele infrastructuren — voor zover al aanwezig — eerst aansluiting moeten vinden bij de netwerken in Rotterdam die in de dagelijkse praktijk de plannen maken en de subsidies verdelen.

Als er geen extra gelden beschikbaar komen kan dat, in de 'oud-voor-nieuw' filosofie, ten koste gaan van de bestaande 'westerse' instellingen in de stad. Die zullen daardoor extra geprikkeld zijn om gehoor te geven aan het tweede beleidsaccent: de zoektocht naar een nieuw publiek.

Nog afgezien van de etnische samenstelling ondergaat Rotterdam een verjonging van zijn bevolking en een daarmee gepaard gaande smaakverandering. Als de loper niet naar een nieuw publiek wordt uitgerold dreigen traditionele kunstuitingen in een cultuurmonumentale status te belanden.

Rotterdam noemt zichzelf graag een smeltkroes van culturen. Het is een draad die ook door de voorlopige programmering voor het evenement Culturele Hoofdstad 2001 geweven is. De aanwezigheid van veel culturen in de stad is nog iets anders dan een amalgaam, dat zich onder druk of verhitting ontwikkelt.

De traditionele westerse cultuuruitingen mengen zich maar moeizaam met die van de nieuw gearriveerden. Opvallend is dat het beleid wel rept over het brengen van allochtonen naar 'witte' kunstinstellingen, maar zwijgt over de vraag hoe autochtone Rotterdamers in contact met nieuwe cultuuruitingen kunnen komen. Ook van de onderlinge menging van die nieuwe culturen moet men zich geen overdreven voorstelling van zaken maken.

Dat Zomercarnaval bijvoorbeeld is vrijwel geheel Caraïbisch van aard. De stoet werd omzoomd door 'witte' toeschouwers. Van omvangrijke bevolkingsgroepen als Turken en Marokkanen viel nagenoeg niemand op straat te bespeuren. De muziek is niet de hunne en de uitbundige vertoning van grote delen van het menselijk lichaam past in het geheel niet in hun meer terughoudend tradities op dit punt.

Rotterdam mag al blij zijn als de verschillende culturen elkaar de ruimte tot beleving en vertoning schenken. Die tolerantie, passend bij de Nederlandse cultuur, is al een grote stap voor velen in de stad. Voorshands staat de stad als 'podium' voor de vele verschillende culturen dichterbij de werkelijkheid dan een beleid dat zich richt op het zijn van een 'smeltkroes'.

Zomercarnaval in Rotterdam.

A . I . R . H o l d i n g**Kapitaal terugbetaling op en redenominatie in euro van gewone preferente aandelen A, alsmede reductie van het aantal uitsluitend aandelen**

Door de Buitengewone Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 14 juni 1999, is besloten over te gaan tot een redenominatie in converteerbare cumulatief preferente aandelen A ('CCPA's') van een gewoon aandeel van EUR 6,60 en per CCPA van EUR 12,375 tot een gewone aandelen door consolidatie te reduceren met 20%.

Onder voorbehoud dat op 11 september 1999 de voorgenomen statutenwijzigingen zullen worden verleden, dienen, in verband met de terugbetaling van EUR 6,60 per gewoon aandeel en EUR 12,375 per CCPA, vanaf 13 september 1999 de uitstaande gewone aandelen van nominaal NLG 10,00 (statutair bedraagt de nominale waarde dan NLG 14,7207828) en CCPA's van nominaal NLG 50,00 (statutair dan NLG 28,15239525) bij Kempen & Co N.V., Herengracht 182 te Amsterdam, te worden ingeleverd.

Aandeelhouders die hun stukken bij een bank of commissionair in bewaring hebben gegeven, zullen worden geïnformeerd door hun bewaarinstelling en behoeven zelf geen actie te ondernemen.

Er staan zowel K- als CF-aandeelbewijzen van de gewone aandelen uit; van de CCPA's alleen K-aandeelbewijzen. Vanaf 13 september 1999 zal per ingeleverd gewoon aandeel (K-aandeelbewijzen dienen te zijn voorzien van dividendbewijs 5 e.v., alsmede van talon; CF-aandeelbewijzen dienen te zijn voorzien van mantel en dividendblad) een terugbetaling plaatsvinden van EUR 6,60; per ingeleverd CCPA (K-aandeelbewijzen dienen te zijn voorzien van dividendbewijs 14 e.v., alsmede van talon) een terugbetaling van EUR 12,375. Deze kapitaal terugbetalingen zijn niet onderworpen aan de Nederlandse dividendbelasting.

Statutair bedraagt de nominale waarde na terugbetaling en de direct daarop volgende redenominatie EUR 0,08 per gewoon aandeel en EUR 0,40 per CCPA. Aansluitend zullen in ruil voor vijf gewone aandelen van nominaal EUR 0,08, vier gewone aandelen van nominaal EUR 0,10 worden uitgereikt. Indien het aantal door een aandeelhouder gehouden gewone aandelen niet exact door vijf deelbaar is, zullen fracties overblijven. De te hanteren methode van afronding wordt door iedere bewaarinstelling individueel gekozen. Afronding van het aantal nieuwe gewone aandelen per depotcliënt zal plaatsvinden door interne verhandeling van fracties. Verrekening van fracties zal door banken en commissionairs in contanten geschieden: aan de AEX-Effectenbeurs van

Rotterdam, 23 augustus 1999

INTERNOC HOLDING N.V. 1999 INTELLECTUELE**Sales and result**

Internoc Holding nv recorded sales of EURO 12 million in the first half of 1999 compared with a profit of EURO 792.000 for the same period last year. The profit for the first half of 1999 amounted to EURO 409.000 (1st half 1998: EURO 807.000, including a profit of EURO 1.000 on the deal that was cancelled in the second half of 1998). Profit per share (EPS) was EURO 0.05, based on an average number of shares in issue of 81.800.000.

New business:

Internoc acquired as of from January 1, 1999 cad2gis B.V., a company incorporated under the laws of The Netherlands. The company will be known under the name "Internoc Products" and is re-seller of the computer aided design system Arris for both packages.

Rotterdam biedt Cultuurplan aan

AD
29/7/99

Van onze kunstredactie

ROTTERDAM - De grenzen tussen populaire en traditionele kunst vervagen. Bovendien richt de belangstelling van jongeren zich meer op populaire dan op traditionele cultuuruitingen.

Kunstinstellingen moeten daarom binding met nieuwe generaties en nieuwe publieksgroepen zoeken, zoals met jongeren en allochtone bevolkingsgroepen. Dat stelt het college van B en W van Rotterdam in de brief Een stad met veel culturen; een stad met veel cultuur, die aan de gemeenteraad en kunstinstellingen is verstuurd. In de brief schetst het gemeentebestuur de uitgangspunten voor het Cultuurplan 2001-2004.

Volgens het gemeentebestuur moeten de kunstinstellingen in de stad meer aansluiting vinden bij de belangstelling en achtergronden van andere bevolkingsgroepen dan het huidige publiek. Het gemeentebestuur erkent echter dat de mate waarin een kunstinstelling die publieksgroepen kan bereiken afhankelijk is van de doelstellingen van de instelling.

Het college vindt verder dat er meer aandacht voor cultuur in de wijken moet komen.

Het gemeentebestuur vindt dat ook traditionele cultuur de aandacht moet blijven krijgen. „Waar mogelijk moet het cultureel erfgoed bovendien voor een zo breed mogelijk publiek op een zo aansprekend mogelijke manier toegankelijk worden gemaakt”, schrijft het college. In de brief vraagt het college aandacht voor nieuwe initiatieven op het gebied van theaterwerkplaatsen, productiehuisen, opera, dans, jazz en moderne gecomponeerde muziek.

Het college wil ook de Rotterdamse festivaltraditie zo mogelijk versterken. In dit verband noemt het stadsbestuur vooral Rotterdam Culturele Hoofdstad, in 2001.

De brief van het college met uitgangspunten voor het Cultuurplan 2001-2004 dient onder meer als referentiekader voor de beleidsplannen die de Rotterdamse kunstinstellingen voor de jaren 2001-2004 moeten indienen.